

વિસ્તરણ અધિકારી - અભ્યાસક્રમ

PART-A

ક્રમ	વિષય	ગુણ
1	તાર્કિક કસોટીઓ અને DATA INTERPRETATION	30
2	ગાણિતિક કસોટીઓ	30
3	ભારતનું બંધારણ, વર્તમાન પ્રવાહો, ગુજરાતી અને અંગ્રેજી કોમ્પ્રીહેન્શન	30
કુલ ગુણ		૯૦

PART-B

ક્રમ	વિષય	ગુણ
1	સંબંધિત વિષય અને તેની ઉપયોગીતાને લગતા પ્રશ્નો	૧૨૦
<ol style="list-style-type: none"> 1. વિસ્તરણ વિષય સંબંધિત આધારભૂત જ્ઞાન. 2. વિસ્તરણ એટલે શું? વિસ્તરણ શિક્ષણ એટલે શું ? સામાન્ય શિક્ષણ અને વિસ્તરણ શિક્ષણ વચ્ચેનો તફાવત, વિસ્તરણ શિક્ષણના સિદ્ધાંતો – જરૂરિયાત- મહત્વ, વિસ્તરણ શિક્ષણની પ્રક્રિયા 3. નેતા અને નેતૃત્વનો અર્થ નેતાના પ્રકારો, નેતાનાં કાર્યો, સ્થાનિક નેતાનું વિસ્તરણ કાર્યમાં મહત્વ, ગ્રામનેતા માટે તાલીમ શિબિર, અભિપ્રેરણાને અસર કરતાં પરિબળો અને અભિપ્રેરિત કરવાની રીતો, જાહેર પ્રવચનનો અર્થ, મહત્વ, પૂર્વતૈયારી અને પ્રવચનની જરૂરિયાત 4. સામાજિક સંશોધનની વિભાવના. અર્થ, વ્યાખ્યા અને કાર્યક્ષેત્ર, સામાજિક સંશોધનની પ્રક્રિયા અને સોપાનો અને સંશોધન પ્રક્રિયા તથા પદ્ધતિશાસ્ત્ર 5. સામુદાયિક વિકાસ અર્થ, હેતુઓ અને સામુદાયિક વિકાસ યોજનાની અસરો, ભારતમાં સામુદાયિક વિકાસ કાર્યક્રમોની ઐતિહાસિક વિકાસ યોજનાની અસરો. ભારતમાં સામુદાયિક વિકાસ કાર્યક્રમોની ઐતિહાસિક પુષ્કભૂમિ, સામુદાયિક વિકાસની પ્રક્રિયા 6. સંકલિત બાળ વિકાસ યોજના (I.C.D.S.), જળસ્રાવ વિસ્તાર વિકાસ કાર્યક્રમ.(વોટરશેડ યોજના). 7. આત્મા પ્રોજેક્ટ, મહાત્મા ગાંધી રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ બાહેધરી એક્ટ, આત્મનિર્ભર ભારત અભિયાન 8. કાર્યક્રમ આયોજન અર્થ અને જરૂરિયાત, કાર્યક્રમ આયોજનના પગથિયાં, ગ્રામલોકોને સક્ષમ બનવવાના ક્રમિક પગલાં, સહભાગી ગરમીન ચકાસણી (P.R.A.) અર્થ, સિદ્ધાંતો, પદ્ધતિઓ અને ઉપયોગીતા, સૂક્ષ્મ આયોજન એટલે શું? સૂક્ષ્મ આયોજનની લાક્ષણિકતાઓ અને પગથિયાં 9. સરકારની કૃષિ/પશુપાલન/બાગાયત વિભાગની વિવિધ યોજનાઓ 10. ગુજરાતમાં સહકારી પ્રવૃત્તિનો વિકાસ, સહકારી દૂધ મંડળોનો ગ્રામ વિકાસમાં ફાળો, સહકારી બેંકો અને ગ્રામીણ વિકાસ 11. લોકભાગીદારીનો ખ્યાલ, લોકભાગીદારીના અભિગમ, લોકભાગીદારીની સામાજિક રચનાતંત્ર પર અસર 12. ગ્રામવિકાસમાં ખેતી અને પશુપાલનનું મહત્વ, ગ્રામવિકાસમાં ખેતી અને પશુપાલનના પ્રશ્નો અને ઉકેલ, ગ્રામવિકાસમાં કૃષિ અને ટેકનોલોજીનો ફાળો 		

13. ગુજરાત સરકારનું ગ્રામવિકાસમાં વહીવટી માળખું
14. પંચાયતી રાજનો અર્થ, પંચાયતી રાજના હેતુ અને ઉદ્દેશ્ય, ૭૩માં બંધારણીય સુધારા પહેલાંનું પંચાયતી રાજ, ૭૩મો બંધારણીય સુધારા બાદ પંચાયતી રાજ, ગુજરાતમાં પંચાયતી રાજનું ત્રિસ્તરીય માળખું
15. ગ્રામીણ સમુદાયનો અર્થ, ગ્રામીણ સમુદાયની વિશેષતાઓ, ગ્રામીણ સમુદાયનું મહત્વ ગ્રામીણ અને શહેરી સમુદાયનો તફાવત, ગ્રામીણ સમુદાયમાં આવતા પરિવર્તન એ તેનાં કારણો
16. માનવવિકાસની ઉત્પત્તિનો સંશિષ્ટ ઇતિહાસ, માનવવિકાસના ધાતકતત્ત્વો – માથાદીઠ આવક,
17. જન્મ સમયે અપેક્ષિત આયુષ્ય, એકંદરે સાક્ષરતા, પ્રોઢ સાક્ષરતા, આરોગ્ય અને અન્ય પ્રાથમિક નિર્દેશકો
18. માનવવિકાસ અહેવાલ, પદ્ધતિ, વિશ્વ તથા ભારતના માનવવિકાસનું એકંદરે ચિત્ર
19. ગામડાંમાં આરોગ્ય જળવાય તે માટે શિબિરો, દંત યજ્ઞ, નેત્ર યજ્ઞ, સ્વચ્છતા અંગેની સરકારી યોજનાઓ
20. ગામડાંના બાળકોના વિકાસ માટે સરકારની યોજનાઓ અને તે અંગેના તે અંગેના કાર્યક્રમો
21. ગામડાંની બહેનોની જાગૃતિ અંગે વિવિધ યોજનાઓના અમલીકરણ અંગે
22. ગ્રામવિકાસમાં પશુપાલનના વિકાસ માટે સરકારની યોજનાઓની જાણકારી અને શિબિરો
23. ગ્રામસમાજની જાગૃતિ માટેના કાર્યક્રમો
24. ખેતીના વિકાસ માટે ગુજરાત સરકારની એ ભારત સરકારની નીચે મુજબના મુદ્દાઓ અંગેની યોજનાઓ: બિયારણ, ખાતર, દવા, સાધનો, ઇરીગેશન, અનાજ સંગ્રહ, પાકરોગો અને કીટક નિયંત્રણ
25. સમાજ વ્યસનમુક્ત બને તે માટે જાગૃતિના કાર્યક્રમો, સરકારની યોજનાઓ
26. ગામડાંમાં સ્વચ્છતા, સુઘડતા જળવાય તે માટે જાગૃતિ અંગેના સરકારના કાર્યક્રમો
27. બાળકોના પોષક આહાર અંગેના કાર્યક્રમો
28. ગામડાંમાંથી અંધશ્રદ્ધા, વહેમો, કુરિવાજો, અસમાનતા દૂર થાય તે માટે વિવિધ કાર્યક્રમો
29. ગામડાંમાં વનીકરણ, જળસંચય, જળબચાવ, સજીવખેતી, ટપક સિંચાઈ તેમજ ઉર્જાના નવા-નવા સ્ત્રોતો અંગે સરકારની યોજનાઓ
30. સમાજમાં ઉંચ-નીચના ભેદભાવો દૂર થાય તે માટેના કાર્યક્રમો
31. ગ્રામ સમાજમાં ખેતીની સ્થાનિક પેદાશનું મૂલ્યવર્ધન(રૂપાંતરણ) થાય તે માટે સરકારના કાર્યક્રમો
32. ગ્રામોદ્યોગના વિકાસ થકી રોજગાર ઊભો કરવાના સરકારના કાર્યક્રમો
33. ગ્રામસમાજના ગ્રાસરૂટ લેવલે ગ્રામમાનસના પ્રશ્નોનાં નિરાકરણ અંગેની સમજ
34. પંચાયતીરાજના સશક્તિકરણ માટે જાગૃતિ કેળવવા માટેના કાર્યક્રમો
35. સરકારી ક્ષેત્રના વિકાસ અને સશક્તિકરણ માટેના કાર્યક્રમો
36. ગ્રામસમાજનો અધ્યાત્મિક વિકાસ થાય તે માટે જાગૃતિના કાર્યક્રમો
37. ગ્રામસમાજમાં ભારતીય મૂલ્યોની જાળવણી અને સમૃદ્ધિ થાય તેવા કાર્યક્રમો
38. ગ્રામસમાજના યુવાનોના આધુનિક ભારત માટે ચારિત્ર્ય વિકાસ થાય તેવા કાર્યક્રમો
39. ઉપરોક્ત ક્ષેત્રોમાં વર્તમાન પ્રવાહો અને તાજેતરની પ્રગતિઓ